

SZÓSZÉK — ÚRASZTALA

KOVÁCS ISTVAN

VISSZA NEM TÉRŐ ALKALMAK

Ef 5, 15—17

Közhelyként hangzik, de — legalábbis a mi emberi életviszonyaink, lehetőségeink között — igaz: az idő érték. Annyira, hogy az üzleties-anyagiás gondolkodású angol, ha idejét haszontalanul rabolod, minden szegényérzet nélkül figyelmeztet: „Time is money” — Az idő pénz.

Talán e meggondolás és a sok mellébeszéléstől való félelem honosította meg azt a figyelemreméltóan jó szokást, hogy egyes konferenciákon — tekintettel a sok résztvevőre — minden tudósnak csak öt percet bocsátanak rendelkezésére, hogy mondanivalóját előadja, véleményét kifejtse.

Öt perc alatt csak nagyon keveset lehet elmondani, de öt perc alatt annál többet lehet cselekedni: lángba lehet borítani egy várost; akkora léket lehet ütni egy hajón, hogy az elsüllyed; emberek ezreinek életét lehet kioltani; elveszíthetjük szeretteinket, gyökeresen megváltozhat életünk folyása; megtérhetünk, újjászülehetünk; öt perc alatt elveszít-hetjük hitünket, életünk értelmét . . .

Istenem, ha végiggondoljuk, mennyi mindent lehet is e kis idő alatt tenni, cselekedni vagy átélni! S ha jól meggondoljuk: életünk ilyen kis, néhány — mondjuk öt — perces idők sorozatából áll! Ezeket keresztül az isteni gondviselés alkalmak adta nekünk. Ezekből az alkalmakból áll össze az emberi élet lehetősége.

Pál apostol szerint gazdálkodhatunk ezen alkalmakkal. Felhasználhatjuk őket, vagy sem, mint bölcsek, vagy mint balgák. Figyelmeztet: gondosan vigyázzunk arra, hogy mi módon élünk; értsük meg Isten akaratát, és ne balgák, esztelenek, hanem bölcsek legyünk az adott alkalmakkal való gazdálkodás rendjén!

Miért?

Mert az idő, a felkínált lehetőség és alkalom gyorsan, szinte észrevétlenül elmúlik, kisiklik kezeink közül. Vele az élet is. Mégpedig visszahozhatatlanul. „Mily rövid az élet! Mint hulló csillag futása” — írja Arany János. Pál apostol így érzékelteti ezt: „A napok gonoszak.”

Épp ezért: „Áron is megvegyétek az alkalmat.” Ma ezt így mondanánk: vegyük, vásároljuk, ragadjuk meg az alkalmakat! Magunkat nem kímélve, erőfeszítések, áldozatok árán is.

A kérdés ez: hogyan vegyük meg az alkalmakat, és hogyan használjuk fel őket?

Természetesen mindenkinek a maga sajátos életkörülményei, lehetőségei között kell tudnia „megvenni az alkalmakat”; felismerve, hogy

Isten akarata mit követel az adott helyzetben és körülmények között. A keresztény ember számára óriási előnyt jelent — e kérdés eldöntése rendjén is —, hogy a Szentírás — számunkra mint az Élet Könyve — számos példát ad útmutatásként. Gondoljunk itt csak két közismert evangéliumi történetre, és Zakeus (Lk 19,2—9), valamint a gazdag ifjú (Mk 10,17—22) példáján keresztül érzékeltesük az eddig elmondottakat.

Zakeus igyekszik Jézussal találkozni. Meglátja, meghallja hívását is. Hozzá siet, vendégül látja, otthonában fogadja. Zakeus megtér, újjászületik. A megtérő bűnös ember láttán mondja Jézus: „Ma lett üdvössége ennek a háznak!” Zakeus tehát nem hagyta kihasználatlanul, „nem szalasztotta el” az alkalmat. Az eredmény: gyökeresen megváltozott, új értelmet nyert élete!

A gazdag ifjú is siet Jézussal találkozni. Meghallja hívását: „Jer, kövess engem!” — A jézusi hívás által felkínált új életlehetőség előtt mégis megtorpan. A magasrendű, jézusi élet megéléséhez kínálgató alkalmat „elszalasztotta”. Kihasználatlanul — esztelen, balga módon — veszni hagyta.

Az emberi élet legteljesebb megéléséhez nyújtott szentírásbeli példák közül messze kimagaslik a jézusi. Jézus még a kereszten is jót tesz. Hitet, vigaszt nyújt a mellette megfeszített gonosztevőnek. Ahogyan Pál apostol írja a Galata-levélben: „Amíg időnk van, cselekedjünk jót!” És Jézus valóban „áron veszi meg az alkalmat”.

Tanulságos példákkal azonban nemcsak a Szentírás szolgál, hanem a mindennapi élet is.

A közelmúltban egy ifjú — kinek édesanyját kísértük utolsó útjára — könnyek között panaszolta: „Soha többé nem lesz alkalmam meghálálni, megköszönni mindazt, amit értem tett anyám! Amíg élt, mindig elmulasztottam, s most már végérvényesen elkéstem vele... Ez fáj a legjobban — mondta —, az alkalmam, a kihasználatlanul hagyott, a soha vissza nem térő...”

A tévében láttam A. Kurosawa japán rendező *Élni* című filmalkotását. Egy tervhivatalban dolgozó átlagember életének utolsó napjait örökíti meg. Harminc évi hivatalnoki munka után tudja meg, hogy gyógyíthatatlan beteg. Rákos. Ez döbbsenti rá — a kezdeti kétségbeesés után —, hogy a hátralevő kis időt ki kell használni. Tenni kell valamit! Hasznossá akarja tenni magát, hogy valami maradandót hagyjon élete után. Teljesen megváltozott, újjászületett emberként kezd neki terve valóraváltásának. Olyan emberként, aki már érzi súlyát e szavaknak: „A napok gonoszak”; s tudja, hogy az alkalmat áron is meg kell venni.

Egy gyermekjátzóteret akar létesíteni. Elszánt, kemény, törhetetlen akarattal, akadályt, visszautasítást, gáncsot tudomásul sem vevő munkával. Talán a legmeghatóbb — de mindenképpen a legtöbbet mondó — pillanatai közé tartozott a filmnek, amikor a főhöst felettesei elutasítják, megalázzák, s egyik munkatársa megkérdi tőle, hogy hát még csak nem is haragszik? A főhős válasza megrendítő: „Nekem már nincs időm arra, hogy valakire is haragudjak!”

Az ám! Arra, hogy haragudjak is — nekem már nincs időm! Értjük? Bizony, a napok gonoszak. Az idő, az élet kevés. Áron is meg kell venni az alkalmat! A drágát, a soha vissza nem térőt, vissza nem hoz-

hatót! Amíg időnk van, cselekedjünk jót. Isten akaratát megértő ember így él. Így ad értelmet életének. „Gondosan vigyázzatok tehát arra, hogy mi módon éltek...” Ámen.

KOVÁCS ISTVÁN

VASÁRNAPI HIVŐK

Jak 1,22; 26

A gyermekek és ifjak nevelésével foglalkozók szinte egybehangzó megállapítása szerint a legeredményesebb nevelői módszer az ún. párbeszéd, vagy társalogva-oktató. Ez abból áll, hogy a nevelő közvetlen beszélgetést kezd növendékeivel. Nemcsak előad, magyaráz, tanít, hanem kérdéseket tesz fel, amelyekre a gyermekektől, ifjaktól várja a választ, a feleletet. A kérdéseket olyan gondosan fogalmazza meg, hogy a növendékeket szinte észrevétlenül bevonja a beszélgetésbe, s úgy irányítja a beszélgetés fonalát, hogy a növendékeket rávezeti a helyes válaszra. Így látszólag maga a gyermek, az ifjú az, aki megoldja az éppen szóban forgó feladatot, és a feltett kérdésekre megadja a helyes feleleteket is.

A nevelési módszereknek ez a fajtája nemcsak azért bizonyul eredményesebbnek, hatásosabbnak, mint a többiek, mert hangulatosabb és egyben önálló gondolkodásra készíti a növendékeket, hanem azért is, mert ad egy bizonyos sikerélményt. A növendék úgy érzi, hogy ő maga oldotta meg a feladatot, s ez örömmel, megelégedéssel, egészséges önbizalommal tölti el, ami kétségtelenül serkentőleg hat további érdeklődésére is.

Szeretem ezt az oktatói módszert. A vallásoktatásban előszeretettel, gyakran alkalmazom. Mindjárt az első vallásórákon azt próbálom megérteni növendékeimmel, hogy ki is az igazán vallásos, istentisztelő ember. Ezt a kérdést teszem fel nekik: „Mit gondoltok, kit nevezhetünk vallásos embernek?” — Ők válaszolnak, ahogyan a gyermekszemmel látják: „Az a vallásos ember, aki templomba jár.” Vagy: „Azt az embert nevezhetjük vallásos embernek, aki rendszeresen imádkozik.” Vagy: „Az vallásos ember, aki a Bibliából olvasni szokott.” És így tovább, mindenik növendék a saját megfigyelései alapján fogalmazza, határozza meg, hogy ki látszik — szerinte — vallásos, istentisztelő embernek.

Ekkor a következő kérdést teszem fel: „Gondoljátok, hogy mindezek *igazán* vallásos, istentisztelő emberek, vagy — közülük sokan — csak annak *látszanak*?”

A kérdés — előre tudom — természetesen nehéz, magas a gyermekeknek. Igen kevés kivétellel csak ritkán képesek megkülönböztetni a látszatot a valóságtól. Eppen ezért, tétovázásukat látva, a következő történetet szoktam elmondani nekik:

A világhírű teológus, orgonaművész, orvos és emberbarát Schweizer Albert kórházat létesített Afrikában. Ő maga is éveken át mint